

RECUPERACIÓ CATALÀ 1r D'ESO

Abans de començar:

1. Imprimeix el dossier a doble cara per estalviar paper.
2. Organitza't la feina de manera que cada dia treballis una miqueta (de 2 a 4 pàgines al dia).
3. A dalt de cada pàgina posa-hi la data.

A l'hora de treballar:

1. Fes les activitats que t'hagis proposat per a aquell dia amb bolígraf blau.
2. Corregeix les activitats d'aquell dia amb bolígraf vermell.
3. Si ho creus convenient, marca amb un subratllador els exercicis en què has trobat més dificultats.
4. Recorda que pots consultar el llibre text i fer anotacions al marge.

Quan ja estigui acabat:

1. Estudia per a l'examen: Repassa les anotacions que tinguis al dossier.
2. Presenta el dossier el dia de l'examen de setembre.

LA NOTA DE L'AVUACIÓ EXTRAORDINÀRIA DE SETEMBRE ES CALCULARÀ

SEGONS AQUEST CRITERI:

EXAMEN 60 % + DOSSIER 40 %

Nom i cognoms:

Curs i grup:

► ORTOGRAFIA

1 Separa en síl·labes els mots següents. Després, digues si contenen un diftong creixent, un diftong decreixent, un hiat o un dígraf, i encercla'n la síl·laba tònica.

a) ciutadans _____	i) quadernet _____
b) suada _____	j) mainadera _____
c) seient _____	k) pausa _____
d) guerrer _____	l) familiar _____
e) escolania _____	m) iogurtera _____
f) enrenou _____	n) poema _____
g) rierol _____	o) trencaclosques _____
h) trauma _____	p) trineu _____

2 Escriu aquesta carta i vés-hi afegint les majúscules que hi falten.

estimada mariona,
 com va tot per holanda? són simpàtics els holandesos? espero que us hàgiu adaptat bé. jo us trobo a faltar molt. tant de bo us pugui venir a veure aquest estiu. per cert, com li va tot, al gerard? ja deu anar a la universitat d'amsterdam, oi? quines ganes que tinc de veure'l!
 nosaltres estem tots bé. el pere dilluns vinent comença una feina nova a mataró. hi està molt il·lusionat. la núria aquest any ha començat primer d'eso a l'ies del poble, i per ara li va molt bé. jo vaig fent, com sempre. espero notícies vostres.
 una abraçada,
 montse

3 Escribe el plural dels sintagmes següents:

- a) una taronja amarga _____
- b) una amiga turca _____
- c) una traça fosca _____
- d) mitja peça _____
- e) una esponja blanca _____

4 Completa les oracions següents amb la forma adequada del present d'indicatiu del verb entre parèntesis:

- a) Jo sempre _____ (*abraçar*) les meves amistats.
- b) Nosaltres _____ (*netejar*) el terra de l'habitació cada setmana.
- c) L'Eva i el Joan _____ (*regar*) les plantes del jardí.
- d) Tu _____ (*aparcar*) molt malament el cotxe, Sergi!
- e) Els meus avis _____ (*passejar*) el gos cada matí.

5 Completa els mots amb *o* o bé *u*. Després, fes el plural de cadascun.

- a) pallass_ _____
- b) europe_ _____
- c) fot_ _____
- d) lice_ _____
- e) ferr_ _____
- f) ganx_ _____
- g) sobreso_ _____
- h) individ_ _____
- i) moss_ _____
- j) trib_ _____

6 Omple els buits dels mots següents amb *o* o bé *u*:

- a) Al J__an se li ha desc__sit el b__tó de l'abric.
- b) V__ldràs s__tir amb mi aquesta tarda?
- c) Quan p__guem, t__rnarem cap a casa.
- d) No trob__ l'est__ig enlloc.
- e) Quan camin__, salt__, corr__ o ball__, em cans__ molt.
- f) D__neu-me una escombra i rec__lliré la br__tícia de terra.

► MORFOSINTAXI

7 Indica el sintagma nominal (SN) en funció de subjecte d'aquestes oracions:

- a) Ha caigut una mosca a la sopa.
- b) Uns quants alumnes de primer van parlar amb la directora.
- c) Aquest hivern no nevarà.
- d) Nosaltres no entenem les explicacions del professor.
- e) Dissabte al matí la Carlota juga un partit de bàsquet a Mollet.
- f) M'agraden molt els teus texans nous.

8 Indica quina és la modalitat de cadascuna de les oracions següents:

- a) Sempre em mira de reüll. _____
- b) No cridis tant! _____
- c) Heu de fer l'exercici 2 per demà. _____
- d) Quina bona idea que has tingut! _____
- e) Saps l'adreça de l'Antoni? _____
- f) Jutja-ho tu mateix, això. _____

9 Encercla els sintagmes nominals que hi ha en aquestes oracions:

- a) L'Enric dirigeix una empresa informàtica.
- b) Tanca els ulls, amor meu.
- c) La meva gran il·lusió és fer un safari.
- d) Vosaltres sou anglesos?
- e) El rellotge de la cuina no funciona gaire bé.

10 Assenyala els complements del nom dels sintagmes nominals següents i marca amb una creu si es tracta d'un adjectiu o d'un sintagma preposicional:

	ADJ	SPREP
una peça metàl·lica		
el treball de socials		
un ordinador personal		
café amb llet		
un estudiant danès		
aquella pel·lícula de misteri		
un pobre home		

11 Canvia de gènere els mots següents:

MASCULÍ	FEMENÍ
avi	
llop	
	arqueòloga
	nora o jove
	sogra
príncep	

MASCULÍ	FEMENÍ
veí	
	boletaire
	bruixa
amo	
alcalde	
porc	

12 Escribeu el plural dels substantius següents:

a) lluç _____	k) cos _____
b) llapis _____	l) braç _____
c) autobús _____	m) arruga _____
d) casc _____	n) text _____
e) sofà _____	o) discurs _____
f) rajola _____	p) disc _____
g) gos _____	q) franja _____
h) peix _____	r) tros _____
i) nas _____	s) mes _____
j) dijous _____	t) passeig _____

► **LÈXIC**

13 Redacta una definició adequada a cadascun dels mots següents sense mirar el diccionari:

a) taula _____

b) camió _____

c) balena _____

d) arracada _____

14 Digues quina entrada hauries de buscar al diccionari per trobar la definició dels mots següents:

a) discutirem _____

b) platges _____

c) treure de polleguera _____

d) mouràs _____

e) filar prim _____

f) jueva _____

g) curt de gambals _____

h) brunes _____

15 Classifica els mots següents segons el camp semàntic a què pertanyin:

conseller, àrbitre, candidat, pissarra, estadi, avaluació, xandall, pupitre, diputat, eleccions,
xiulet, examen, marcador, crèdit, míting, aula, alcalde

ESCOLA	ESPORT	POLÍTICA

16 Escriu un hiperònim per a cada grup de mots:

- a) cotxe, motocicleta, camió, furgoneta: _____
- b) aspirina, xarop, antibiòtic, càpsula: _____
- c) mosca, formiga, abella, puça: _____
- d) cercle, quadrat, rectangle, pentàgon: _____
- e) budisme, cristianisme, islamisme, judaisme: _____

17 Busca en aquest text un sinònim apropiat a cadascun dels mots de més avall:

L'últim tramvia de via estreta que va circular per Barcelona va ser el número 70, que anava de l'Estació del Nord al barri del Besòs. Originalment feia el trajecte fins a Badalona, però al llarg dels anys 50 va ser reduït diverses vegades, fins a la clausura definitiva del 19 de maig de 1965. Pocs anys abans s'havien suprimit les línies 42 i 71, amb recorreguts en part coincidents.

TRANSPORTS METROPOLITANS DE BARCELONA. Departament de Relacions Externes.

A: *El Periódico* (3 febrer 2007)

- a) darrer _____
- b) itinerari _____
- c) tancament _____
- d) eliminat _____
- e) en un principi _____
- f) unes quantes _____
- g) no gaires _____
- h) equivalents _____

18 D'entre els mots de cadascuna de les sèries següents, n'hi ha tres que són sinònims i un que no ho és. Indica el sinònim fals.

- a) germen, origen, gènesi, general: _____
- b) orgullós, alterat, altiu, arrogant: _____
- c) transparent, tèrbol, confús, barrejat: _____
- d) badoc, brètol, babau, tanoca: _____
- e) avar, gasiu, cobdiciós, apàtic: _____

► EXPRESSIÓ ORAL

19 Torna a llegir el poema *Al vol*, de Guerau de Liost (pàg. 38 del llibre de l'alumne), i en grups de quatre prepareu la recitació en veu alta del poema. Cadascú ha de triar una estrofa diferent i, entre tots quatre, heu de recitar, de memòria, el poema sencer a la resta de la classe.

► **EXPRESSIÓ ESCRITA**

20 Escriu una narració de tema lliure, d'unes cent cinquanta paraules, que s'ajusti a les característiques següents:

- a) Narrador: intern.
- b) Personatges: tres, com a mínim.
- c) Temps: un dia.
- d) Espai: a l'aire lliure.

► ORTOGRAFIA

- 1 Totes les paraules següents porten accent gràfic en una e o en una o. Posa-hi els accents adequats i classifica els mots a la graella.

momia, euforia, bestia, cervol, xines, ciència, emocio, copia, sabo, herència,
esglesia, pessima, pressec, funcio, això, resso, acordio, marques, pate, cafe

é (e tancada)	è (e oberta)	ó (o tancada)	ò (o oberta)

- 2 Posa dièresis o accents gràfics on calgui.

- Diuen les males llengües que en Lluís és més egoista que en Raul.
- El cafe porta cafeïna, i el te, teïna.
- La Lluïsa col·lecciona tota mena d'objectes: màquines antigues, agulles dissecades, paraigües de totes mides...
- Quines són les conseqüències de la delinqüència d'aquest país?
- Mulla't la ferida a l'aiguera i posa-t'hi aquest unguent!

- 3 Completa els buits de davant dels mots següents amb *el*, *la* o *l'*:

a) ___ antipàtic	i) ___ uròleg	q) ___ útil
b) ___ il·lusió	j) ___ iode	r) ___ iaia
c) ___ histèria	k) ___ Emma	s) ___ essa
d) ___ unglà	l) ___ ema	t) ___ intent
e) ___ obra	m) ___ humanitat	u) ___ arracada
f) ___ Eulàlia	n) ___ Olga	v) ___ humana
g) ___ índia	o) ___ infermera	w) ___ una (hora)
h) ___ univers	p) ___ octubre	x) ___ hostessa

4 Separa els pronoms dels verbs i afegeix-hi els apòstrofs i guionets que hi falten.

a) mempaiten _____	g) theespiat _____
b) selhaembutxacat _____	h) thasaludat _____
c) parlans _____	i) calmeuvos _____
d) endreçals _____	j) shiapuntarà _____
e) melpisparan _____	k) lligathi _____
f) pintam _____	l) enslextrauran _____

5 Omple els buits amb *b* o *v*.

a) automò__il	f) apro__ar	k) __olcar	p) sa__i
b) ad__ocat	g) lla__i	l) cal__	q) __ernís
c) gra__ar	h) a__et	m) fa__a	r) si__ella
d) __asc	i) nú__ol	n) a__ortar	s) mò__il
e) __erruga	j) __iga	o) ra__e	t) re__entar

6. Relaciona amb fletxes cada mot de la columna A amb el seu significat, que trobaràs a la columna B.

A	B
a) baga	1 acció de votar
b) vellesa	2 numeral
c) vot	3 cos esfèric
d) bena	4 qualitat de bonic
e) ball	5 nus o llaçada
f) vena	6 ancianitat
g) vuit	7 dansa
h) vaga	8 tira de teixit
i) bellesa	9 aturada laboral
j) bola	10 vas sanguini

► **MORFOSINTAXI**

7 Completa les formes dels adjectius següents:

MASCULÍ SINGULAR	FEMENÍ SINGULAR	MASCULÍ PLURAL	FEMENÍ PLURAL
<i>menut</i>	<i>menuda</i>	<i>menuts</i>	<i>menudes</i>
capaç			
ambigu			
flonjo			
oblic			
dolç			
mig			
mixt			

8 Classifica aquests mots segons que siguin adjectius d'una sola terminació o de dues. Escriu la forma femenina dels que siguin de dues terminacions.

raonable, lent, factible, doble, actual, pobre, elegant, jove, normal,
infidel, tranquil, genial, gris, àgil, atent

ADJECTIUS D'UNA TERMINACIÓ	ADJECTIUS DE DUES TERMINACIONS	
	Masculí	Femení

9 Completa adequadament el quadre següent:

Partitiu	mig			cinquè
	vuitè			onzè
	triple			sèxtuple
Interrogatiu	quin			
	61: seixanta-un	59:	70:	44:

10 Busca tots els determinants d'aquest text i classifica'ls.

Trobada a Itàlia una sepultura amb dos esquelets del Neolític abraçats

Roma.– Un grup d'arqueòlegs italians han trobat a la ciutat llombarda de Màntua una sepultura amb dos esquelets abraçats, que, segons han datat, tenen més de 6000 anys d'antiguitat, segons ha informat la Superintendència Arqueològica de la Llombardia.

La troballa s'ha produït quan els arqueòlegs supervisaven les restes d'una vil·la romana, trobades en les obres d'urbanització de Valardo, una barriada de Màntua. Els dos esquelets corresponen a un home i una dona «molt joves», que van viure en el període Neolític, segons han informat els descobridors.

La novetat dels ossos trobats, batejats pels arqueòlegs com «els amants de Valardo», és la seva postura, ja que és la primera vegada que es troben els esquelets de dues persones d'edats similars abraçats.

El Periódico/Agències (7 febrer 2007)

11 Escriu el pronom personal fort corresponent a cadascuna d'aquestes frases:

a) Vam dormir tot el dia. _____	f) T'han fet la revisió mèdica? _____
b) Escolti'm! _____	g) S'adona de què ha fet? _____
c) Us n'heu recordat? _____	h) S'adorm dret. _____
d) Vau deixar el gas encès? _____	i) Grati'm l'esquena! _____
e) Hi participaràs, en el ball de disfresses? _____	j) Han rebut una trucada anònima? _____

12 Busca tots els pronoms d'aquest text i classifica'ls.

Quan l'havien vestida, les dones li havien tret l'anell de brillants i l'havien tornat al Francesc. Aquest, amb la veu enronquida per la pena, els va dir que volia que l'enterressin amb l'anell. «Però si és una joia». I ell va contestar que precisament per això, i no els va dir que la hi havia regalat uns segons abans de morir, perquè era el seu aniversari, ni els va dir que aquells que moren el dia del seu aniversari són els escollits dels déus per viure en la memòria dels altres. Les dones, doncs, havien arronsat les espatlles i havien tornat l'anell a aquells dits ara una mica rígids, de la mestressa. «Milers de rals regalats als cucs», va remugar la més agosarada de totes. I les altres, com un cor grec, havien respost «ja ho pot ben dir», resignades per aquell caprici de ric.

Jaume CABRÉ. *L'ombra de l'eunuc*. Barcelona: Edicions Proa, 1996

► **LÈXIC**

13 Aparella els antònims de les dues columnes.

a) acostar	1 collir
b) apropiat	2 escampar
c) emoció	3 rioler
d) inventar	4 inadequat
e) nan	5 imitar
f) pietós	6 separar
g) sembrar	7 mancar
h) queixós	8 serenitat
i) recollir	9 cruel
j) sobrar	10 gegant
k) trist	11 buidar
l) omplir	12 alegre

14 Escribeu l'antònim dels mots següents i indica a quina categoria gramatical pertanyen:

	ANTÒNIM	CATEGORIA
valentia		
vanitós		
veritat		
tornar		
ruptura		
lligar		
importar		
comú		
ràpid		
sumar		

15 Assenyala l'estructura que presenten els mots compostos següents i les categories gramaticals a les quals pertanyen els seus elements. Fixa't en l'exemple.

Exemple: *escanyapobres* → compost d'*escanyar* (verb) + *pobre* (adjectiu)

- a) arrencaqueixals _____
- b) cercabregues _____
- c) enterramorts _____
- d) caganiu _____
- e) saltataulells _____
- f) terratinent _____
- g) gentilhome _____
- h) llevataps _____
- i) ferrocarril _____
- j) pasdoble _____
- k) aiguamoll _____
- l) capgròs _____

16 Ordena les síl·labes i formaràs noms compostos.

- a) bosc da guar: _____
- b) xa es ra ques but cu: _____
- c) es dents ra cu: _____
- d) es gres ta so pan -: _____
- e) càr mun gues re ta: _____
- f) cel ta gra: _____
- g) ça mes fla llan: _____
- h) pa ca nes pa ça llo: _____
- i) o llau bre nes: _____
- j) nous ca tren: _____
- k) bri pa ra sa: _____
- l) por pi ta ca: _____

17 Tenint presents els sufixos amb què formem els gentilicis, escriu els que corresponen als indrets següents, tant en masculí com en femení:

- a) Andorra _____
- b) València _____
- c) Manresa _____
- d) Cervera _____
- e) Alacant _____

- f) Barcelona _____
- g) Eivissa _____
- h) Terrassa _____
- i) Maó _____
- j) Ripoll _____
- k) Alemanya _____
- l) Aràbia _____
- m) Escandinàvia _____
- n) Índia _____
- o) Grècia _____
- p) Suïssa _____
- q) Turquia _____
- r) Rússia _____
- s) Suècia _____
- t) Mongòlia _____

18 Busca el primitiu corresponent a cadascun d'aquests derivats i assenyala la vocal que n'ha desaparegut.

Exemple: *bruixeria* → *bruixa*

- a) finestró _____ → _____
- b) forçut _____ → _____
- c) mandrós _____ → _____
- d) paller _____ → _____
- e) pedrera _____ → _____
- f) cuiner _____ → _____
- g) racista _____ → _____
- h) cellut _____ → _____
- i) ratera _____ → _____

► EXPRESSIÓ ORAL I ESCRITA

- 19** Llegeix en veu alta aquesta notícia. A continuació, escriu una carta al director del diari exposant la teva opinió sobre la seguretat actual en els avions.

Un periodista burla els controls aeris a Roma i Milà i puja a dos avions amb un ganivet

Roma.– Un periodista del diari italià *La Repubblica* ha aconseguit burlar dues vegades en poques hores els controls de seguretat dels aeroports de Roma i Milà, on ha embarcat amb un esmolat ganivet de fulla ceràmica, que ha exhibit a l'avió sense que ningú no se n'adonés.

El periodista Massimo Lugli portava a la cintura dels pantalons, per la banda de l'esquena, un ganivet japonès «esmolat com una fulla d'afaitar», amb una fulla de vuit centímetres d'un material ceràmic, que «es ven en qualsevol botiga especialitzada», segons informa avui el diari.

Aquest tipus de ganivet, que passa inadvertit en els detectors de metall, «possiblement és el que duïen, segons les hipòtesis més probables, els terroristes de l'11 de setembre de 2001 per desviar almenys un dels avions» als Estats Units.

Agència EFE (2 febrer 2007)

- 20** Elabora una llista de les mesures de seguretat que s'adopten actualment en els aeroports. Posa-la en comú amb la resta de la classe i feu dos grups: el dels que considereu que ja són suficients, i el dels que considereu que preval la inseguretat. Per acabar, defenseu amb arguments convincents l'opció que cregueu que s'acosta més a la vostra opinió.

► **ORTOGRAFIA**

- 1 Escriu el text següent, que vol reproduir la parla d'una persona papissota, canviant les zetes per la grafia normativa corresponent:

Em penzava que així que arribaria m'hauria de pozar a rentar elz platz. Zi ze'm queda, a l'eztiu li pozaré bé el jardí, i a la paret de l'acabament, perquè no ez vegi tan pelada, hi plantaré campanetez i una carabazzera. ¿Li agrada, a vozte, menjar una bona zopa de carabazza? A mi zí, però em fa zinglot... ¿Que quina vida feia al poble? Zí miri, era baztant pezat. Cuidar-me de la caza i lez gallinez i ajudar a pujar elz meuz zet germanetz... I quan van eztar pujatz, la mama em va dir que valdria méz que anéz a zervir, que potzer m'ezpavilaria una mica i podria enviar-li algun zèntim...

Mercè RODOREDÀ, «Zerafina». A: *La meva Cristina i altres contes* (1967). Barcelona: Edicions 62 (2001)

- 2 Busca en aquesta sopa de lletres deu paraules que tinguin el so sonor de la essa i deu més amb el so sord.

N	B	R	I	S	A	O	A	S	I
E	L	E	C	S	O	R	E	Z	L
B	Z	A	O	E	D	U	N	A	O
O	F	N	G	N	S	E	C	U	S
L	U	F	E	S	O	M	I	A	S
A	S	C	N	C	C	A	A	S	U
Ç	E	O	E	I	I	V	M	A	M
P	L	L	E	N	Ç	O	L	R	E
A	L	Z	T	A	S	S	A	B	A
C	B	E	N	Z	I	N	A	O	Z

ESSA SORDA

ESSA SONORA

3 Completa els buits d'aquestes paraules amb una de les grafies següents: *j, g, tg, tj, ix, x, tx, ig*.

ar__ent	privile__i	fle__a	assa__	que__a	gran__a
clà__on	safare__	mare__	conser__e	torne__	mon__eta
e__ida	bru__a	pa__esia	escle__a	e__amen	passa__e
fero__e	ar__ila	pro__ecció	galà__ia	bro__a	ra__ola
llo__a	clen__a	ta__a	mi__ó	de__alla	tor__a
naufra__i	elo__i	de__uni	pan__a	espon__a	__arampió

4 Conjuga el present d'indicatiu de cada un dels verbs següents:

	TUTEJAR	FUGIR	CONSUMIR
jo			
tu			
ell / ella / vostè			
nosaltres			
vosaltres / vós			
ells / elles / vostès			

5 Escribe tres exemples que il·lustrin cadascuna de les normes següents:

- a) S'escriu *m* davant de *b*: _____
- b) S'escriu *m* davant de *p*: _____
- c) S'escriu *m* davant de *m*: _____
- d) S'escriu *m* davant de *f*: _____
- e) S'escriu *n* davant de *v*: _____

6 Escribe una paraula derivada dels mots següents que contingui la grafia *l·l*:

a) ampolla _____	f) corall _____	k) Llull _____
b) aixella _____	g) cristall _____	l) maixella _____
c) cancell _____	h) falla _____	m) metall _____
d) cabell _____	i) flagell _____	n) moll _____
e) cervell _____	j) gallina _____	o) pell _____

► MORFOSINTAXI

7 Indica els verbs del text següent:

I. Informeu-vos del risc d'inundacions.

- Escolteu la ràdio per rebre informació.
- Estigueu al cas de les informacions meteorològiques i de l'estat de les carreteres.
 - Informeu-vos al 012.

II. Si heu de viatjar amb cotxe, preneu precaucions.

- Reviseu l'estat general del cotxe i especialment els pneumàtics.
- Porteu llanterna, roba d'abric, una farmaciola i mapes de carreteres.

III. Si aneu amb cotxe i us sorprèn una precipitació important, sigueu prudents.

- No us atureu ni estacioneu el vehicle a prop de rieres o torrents. Circuleu preferentment per les rutes principals i les autopistes, moderant la velocitat.
- No travesseu un riu, una riera o una zona inundada ni a peu ni amb cotxe.
- Si teniu problemes de visibilitat, atureu el cotxe i senyalitzeu la vostra situació.

IV. Protegiu-vos i ajudeu els més febles.

- Dirigiu-vos als punts més alts de la zona, i ajudeu els infants i la gent gran a allunyar-se de les zones perilloses.
- No us quedeu observant en punts pròxims a lleres, ponts o viaductes.
- Eviteu desplaçar-vos per les zones on circuli l'aigua.

8 Canvia de veu activa a passiva o de veu passiva a activa les oracions següents:

a) Els mossos d'esquadra han instal·lat disset punts de control de velocitat.

b) L'ajuntament ha adjudicat les obres del nou centre escolar.

c) Un miler de camions han estat interceptats per les tropes guerrilleres a la frontera.

d) Els quaranta quilòmetres han estat recorreguts pels atletes en un temps rècord.

e) La candidata a l'alcaldia ha rebut milers de cartes dels seus conciutadans.

f) Els passatgers han esperat pacientment l'anunci de sortida del vol A-764.

g) El meu cotxe ha estat multat per l'agent 007.

9 Classifica els adverbis següents d'acord amb el tipus al qual pertanyen:

a) alhora	f) tampoc	k) potser	p) tothora
b) enfora	g) almenys	l) serenament	q) prou
c) gairebé	h) mentrestant	m) bastant	r) sí
d) llavors	i) enlaire	n) enlloc	s) encara
e) pertot	j) millor	o) només	t) menys

MANERA	LLOC	QUANTITAT	TEMPS	NEGACIÓ, AFIRMACIÓ, DUBTE

10 Identifica els adverbis i les locucions adverbials en els titulars següents:

- a) Els britànics demanen que el president dimiteixi de seguida _____
- b) Els preus van cada vegada pitjor _____
- c) Gairebé un milió de manifestants clamen per la pau _____
- d) El comboi d'ajuda humanitària ha sortit de matinada _____
- e) Deu creuers han quedat a fora _____
- f) Govern i oposició han reaccionat alhora _____

11 Restitueix les preposicions i les conjuncions que s'han perdut en aquestes citacions d'autoritats clàssiques:

- a) _____ la vida, les arts serveixen; la saviesa comanda. (Sèneca)
- b) La saviesa no s'adquireix _____ l'edat, _____ _____ la intel·ligència. (Plaute)
- c) No és pobre qui té poc, _____ qui desitja més _____ no té. (Sèneca)
- d) Esborra sovint, _____ vols escriure coses dignes _____ tornar _____ ser llegides. (Horaci)
- e) Barallar-se _____ un igual és perillós; _____ un superior, insensat; _____ un inferior, lleig. (Sèneca)
- f) Aprèn _____ escoltar, _____ no saps parlar. (Bomboniensis)
- g) Cal reflexionar moltes vegades, decidir una _____ sola. (P. Sirus)

12 Indica les preposicions i les conjuncions que trobis en el text següent:

Un senyal inequívoc de civilització el constitueixen les bones maneres. Són formes que hem establert per exterioritzar o reconduir les nostres emocions i els nostres sentiments. O per reprimir-los quan semblava dolent o lleig manifestar-los. A causa d'aquestes formes o modals, l'ésser humà no sempre és espontani en mostrar alegria, tristesa, dolor, admiració, odi, respecte. Aprèn a controlar les seves emocions; fins i tot aprèn a no tenir-les. La bona educació és la forma externa de tractar bé els altres, amb delicadesa, d'una manera amable i simpàtica.

Victòria CAMPS i Salvador GINER. *Manual de civisme*. Barcelona: Columna Edicions, 2005

PREPOSICIONS	CONJUNCIONS

► LÈXIC

13 Escriu el gentilici de les capitals comarcals següents:

COMARCA	CAPITAL	GENTILICI	
		MASCULÍ	FEMENÍ
Alt Camp	Valls		
Alt Empordà	Figueres		
Alta Ribagorça	el Pont de Suert		
Bages	Manresa		
Baix Camp	Reus		
Baix Ebre	Tortosa		
Baix Penedès	el Vendrell		
Berguedà	Berga		
Cerdanya	Puigcerdà		
Conca de Barberà	Montblanc		
Garrigues	les Borges Blanques		
Noguera	Balaguer		
Osona	Vic		
Pallars Jussà	Tremp		
Priorat	Falset		
Segarra	Cervera		
Solsonès	Solsona		
Terra Alta	Gandesa		
Urgell	Tàrrrega		
Vallès Oriental	Granollers		

14 Encercla el sufix de les paraules següents; indica el significat que aporta i escriu, al costat, el nom de l'ar-bust o del fruit que dóna origen al derivat.

- a) alzinar _____
- b) boixeda _____
- c) ametller _____
- d) codonyer _____
- e) fageda _____
- f) magraner _____
- g) melonar _____
- h) pollancreda _____
- i) presseguer _____

15 Aparella els elements de les dues columnes per formar vuit frases fetes.

a) a l'aguait	1 de peus a la galleda
b) dos dits de front	2 estar
c) ficar-se	3 ni carn ni peix
d) no ser	4 donar
e) creus	5 no tenir
f) el fil	6 fer-se'n
g) gat per llebre	7 perdre
h) per brocs	8 no estar

16 Escriu l'adverbi, l'adjectiu, el substantiu o el verb sinònim de cadascuna de les locucions següents:

- a) de mica en mica adverbi: _____
- b) fet una fúria adjectiu: _____
- c) cop de sol substantiu: _____
- d) rodar món verb: _____
- e) per llepar-se'n els dits adjectiu: _____
- f) ni més ni menys adverbi: _____
- g) aixecar la camisa verb: _____

17 Escriu el significat amb què se solen associar les onomatopeies o interjeccions següents:

- a) bub-bub: _____
- b) catacrac: _____
- c) nyam-nyam: _____
- d) nyigo-nyigo: _____
- e) pam: _____
- f) ecs!: _____
- g) ep!: _____

18 Relaciona cada animal amb la veu corresponent.

cavall o euga	bou o vaca
ovella	truja
conill o llebre o rata	mosquit
gat	lleó
colom	granota
serp	grill
òliba o mussol	guatlla
perdiu	porc

- a) bels _____
- b) correnteigs _____
- c) esgüells _____
- d) garrameus _____
- e) marrameus _____
- f) parrups _____
- g) renills _____
- h) xerrics _____
- i) bronzits _____
- j) esgarips _____
- k) gardenys _____
- l) grunys _____
- m) mugits _____
- n) raucs _____
- o) rugits _____
- p) xiulets _____

► EXPRESSIÓ ORAL

- 19.** Anota tres accions o activitats humanes actuals que consideris heroiques. Posa en comú la teva tria amb una companya o amb un company i, d'entre les sis que tindreu, escolliu les tres que comunament acordeu després d'haver-ho debatut. Repetiu el mateix procediment amb una altra parella de companys; posteriorment, amb un altre grup de quatre, i, finalment, amb el grup classe. Després del debat en grup, quines tres accions o activitats humanes heu considerat més heroiques?

► EXPRESSIÓ ESCRITA

- 20** Escriu el diari d'un dia de classe. Pots anotar-hi la informació que prefereixis tenint en compte que el diari ha de ser un testimoni fidel de l'activitat acadèmica. Procura que el text no tingui més de cinc-cents paraules.

SOLUCIONARI

PRIMER TRIMESTRE

ORTOGRAFIA

- 1 La síl·laba tònica està marcada en negreta.
- Diftong decreixent: ciu-ta-**dans**, en-re-**nou**, **trau**-ma, mai-na-**de**-ra, **pau**-sa, tri-**neu**.
 - Diftong creixent: se-**ient**, qua-der-**net**, io-gur-**te**-ra.
 - Hiati: su-**a**-da, es-co-la-**ni**-a, ri-**e**-rol, fa-mi-li-**ar**, po-**e**-ma.
 - Dígraf: guer-**rer**, **tren**-ca-**clos**-ques.

- 2
Estimada **Mariona**,

Com va tot per **Holanda**? **Són** simpàtics els holandesos? **Espero** que us hàgiu adaptat bé. **Jo** us trobo a faltar molt. **Tant** de bo us pugui venir a veure aquest estiu. **Per** cert, com li va tot, al **Gerard**? **Ja** deu anar a la universitat d'**Amsterdam**, oi? **Quines** ganes que tinc de veure'li!

Nosaltres estem tots bé. **El Pere** dilluns vinent comença una feina nova a **Mataró**. **Hi** està molt il·lusionat. **La Núria** aquest any ha començat primer d'**ESO** a l'**IES** del poble, i per ara li va molt bé. **Jo** vaig fent, com sempre. **Espero** notícies vostres.

Una abraçada,
Montse

- 3 a) unes taronges amargues
b) unes amigues turques
c) unes traces fosques
d) mitges peces
e) unes esponges blanques
- 4 a) abraço
b) netegem
c) reguen
d) aparques
e) passegen
- 5 a) pallasso, pallassos f) ganxo, ganxos
b) europeu, europeus g) sobresou, sobresous
c) foto, fotos h) individu, individus
d) liceu, liceus i) mosso, mossos
e) ferro, ferros j) tribu, tribus

- 6 a) Al **Joan** se li ha descosit el botó de l'abric.
b) **Voldràs** sortir amb mi aquesta tarda?
c) Quan **puguem**, **tornarem** cap a casa.
d) No trobo l'**estoig** enlloc.
e) Quan camino, salto, corro o ballo, em canso molt.
f) **Doneu**-me una escombra i recolliré la brutícia de terra.

MORFOSINTAXI

- 7 a) una mosca
b) Uns quants alumnes de primer
c) (No hi ha subjecte.)
d) Nosaltres
e) la Carlota
f) els teus texans nous
- 8 a) enunciativa
b) imperativa
c) imperativa
d) exclamativa
e) interrogativa
f) imperativa
- 9 a) L'Enric dirigeix una empresa informàtica.
b) Tanca els ulls, amor meu.
c) La meva gran il·lusió és fer un safari.
d) Vosaltres sou anglesos?
e) El rellotge de la cuina no funciona gaire bé.

10

	ADJ	SPREP
una peça <u>metàl·lica</u>	x	
el treball <u>de socials</u>		x
un ordinador <u>personal</u>	x	
café <u>amb llet</u>		x
un estudiant <u>danès</u>	x	
aquella pel·lícula <u>de misteri</u>		x
un <u>pobre</u> home	x	

11

MASCULÍ	FEMENÍ	MASCULÍ	FEMENÍ
avi	àvia	veí	veïna
llop	lloba	boletaire	boletaire
arqueòleg	arqueòloga	bruixot	bruixa
gendre	nora o jove	amo	mestressa
sogre	sogra	alcalde	alcaldessa
príncep	princesa	porc	truja

- 12** a) lluços k) cossos
 b) llapis l) braços
 c) autobusos m) arrugues
 d) cascs o cascos n) texts o textos
 e) sofàs o) discursos
 f) rajoles p) discs o discos
 g) gossos q) franges
 h) peixos r) trossos
 i) nassos s) mesos
 j) dijous t) passeigs o passejos

LÈXIC

13 Resposta orientativa:

- a) taula: moble de quatre potes i de superfície plana.
 b) camió: vehicle de dimensions grans per transportar mercaderies.
 c) balena: mamífer marí de grans dimensions.
 d) arracada: objecte ornamental que es penja de les orelles.

- 14** a) discutir e) filar
 b) platja f) jueu
 c) polleguera g) gambals
 d) moure h) bru

- 15** • Escola: pissarra, avaluació, pupitre, examen, crèdit, aula.
 • Esport: àrbitre, estadi, xandall, xiulet, marcador.
 • Política: conseller, candidat, diputat, eleccions, míting, alcalde.

- 16** a) vehicles terrestres
 b) medicaments
 c) insectes
 d) figures geomètriques
 e) religions

- 17** a) darrer: últim
 b) itinerari: trajecte
 c) tancament: clausura
 d) eliminat: suprimir
 e) en un principi: originalment
 f) unes quantes: diverses
 g) no gaires: pocs
 h) equivalents: coincidents

- 18** a) general
 b) alterat

- c) transparent
 d) brètol
 e) apàtic

EXPRESSIÓ ORAL

- 19** Resposta oberta.

EXPRESSIÓ ESCRITA

- 20** Resposta oberta.

SEGON TRIMESTRE

ORTOGRAFIA

- 1** • é (e tancada): cérvol, església, préssec, paté.
 • è (e oberta): bèstia, xinès, ciència, herència, pèssima, marquès, cafè.
 • ó (o tancada): emoció, sabó, funció, acordió.
 • ò (o oberta): mòmia, eufòria, còpia, això, ressò.

- 2** a) llengües / Lluís / és / més / Raül
 b) cafè / cafeïna / teïna
 c) Lluïsa / màquines / àguiles / paraigües
 d) són / conseqüències / delinqüència / país
 e) aigüera / ungüent

- 3** a) l'antipàtic m) la humanitat
 b) la il·lusió n) l'Olga
 c) la histèria o) la infermera
 d) l'uncla p) l'octubre
 e) l'obra q) l'útil
 f) l'Eulàlia r) la iaia
 g) l'Índia s) la essa
 h) l'univers t) l'intent
 i) l'uròleg u) l'arracada
 j) el iode v) la humana
 k) l'Emma w) la una
 l) la ema x) l'hostessa

- 4** a) m'empaiten
 b) se l'ha embutxacat
 c) parla'ns
 d) endreça'ls
 e) me'l pisparan
 f) pinta'm

- g) t'he espiat
 h) t'ha saludat
 i) calmeu-vos
 j) s'hi apuntarà
 k) lliga-t'hi
 l) ens l'extrauran

- 5 a) automòbil k) bolcar
 b) advocat l) calb
 c) gravar m) fava
 d) basc n) avortar
 e) berruga o) rave
 f) aprovar p) savi
 g) llavi q) vernís
 h) avet r) sivella
 i) núvol s) mòbil
 j) biga t) rebentar

- 6 a – 5; b – 6; c – 1; d – 8; e – 7; f – 10; g – 2; h – 9;
 i – 4; j – 3.

MORFOSINTAXI

- 7 • Masculí singular: *menut, capaç, ambigu, flonjo, oblic, dolç, mig, mixt*.
 • Femení singular: *menuda, capaç, ambigua, flonja, obliqua, dolça, mitja, mixta*.
 • Masculí plural: *menuts, capaços, ambigu, flonjos, oblics, dolços, mitjos, mixts o mixtos*.
 • Femení plural: *menudes, capaces, ambigües, flonges, obliqües, dolces, mitges, mixtes*.
- 8 • Adjectius d'una sola terminació: raonable, factible, doble, actual, elegant, jove, normal, infidel, genial, àgil.
 • Adjectius de dues terminacions:
 – Masculí: lent, pobre, tranquil, gris, atent.
 – Femení: lenta, pobra, tranquil·la, grisa, atenta.

9

Partitiu	<i>mig</i>	terç	quart	<i>cinquè</i>
Ordinal	<i>vuitè</i>	novè	desè	<i>onzè</i>
Múltiple	<i>triple</i>	quàdruple	quíntuple	<i>sèxtuple</i>
Interrogatiu	<i>quin</i>	quina	quins	quines
Cardinal	61: <i>seixanta-un</i>	59: cinquanta-nou	70: setanta	44: quaranta- quatre

10

Trobada a Itàlia una (numeral / indefinit) **sepultura amb dos** (numeral) **esquelets del Neolític abraçats**

Roma.– **Un** (indefinit) grup d'arqueòlegs italians han trobat a **la** (article) ciutat llongarda de Màntua **una** (numeral) sepultura amb **dos** (numeral) esquelets abraçats, que, segons han datat, tenen **més** (quantitatiu) de **6000** (numeral) anys d'antiguitat, segons ha informat **la** (article) Superintendència Arqueològica de **la** (article) Llombardia.

La (article) troballa s'ha produït quan **els** (article) arqueòlegs supervisaven **les** (article) restes d'**una** (indefinit) vil·la romana, trobades en **les** (article) obres d'urbanització de Valardo, **una** (indefinit) barriada de Màntua. Els **dos** (numeral cardinal) esquelets corresponen a **un** (indefinit) home i **una** (indefinit) dona «molt joves», que van viure en **el** (article) període Neolític, segons han informat **els** (article) descobridors.

La (article) novetat dels ossos trobats, batejats pels arqueòlegs com «**els** (article) amants de Valardo», és **la** (article) **seva** (possessiu) postura, ja que és **la** (article) **primera** (numeral ordinal) vegada que es troben **els** (article) esquelets de **dues** (numeral cardinal) persones d'edats similars abraçats.

- 11 a) nosaltres
 b) vostè
 c) vosaltres
 d) vosaltres
 e) tu
 f) ells / elles
 g) vostè / ell / ella
 h) ell
 i) vostè
 j) ells / elles / vostès

- 12 l': feble; li: feble; l': feble; aquest: demostratiu; els: feble; l': feble; ell: personal fort; això: demostratiu; els: feble; la hi: feble / feble; els: feble; aquells: demostratiu; altres: indefinit; totes: indefinit; altres: indefinit; ho: feble.

LÈXIC

13 a - 6; b - 4; c - 8; d - 5; e - 10; f - 9; g - 1; h - 3; i - 2; j - 7; k - 12; l - 11.

14

	ANTÒNIM	CATEGORIA
valentia	covardia	nom
vanitós	humil	adjectiu
veritat	mentida	nom
tornar	prendre	verb
ruptura	acord	nom
lligar	afluixar	verb
importar	exportar	verb
comú	original	adjectiu
ràpid	lent	adjectiu
sumar	restar	verb

- 15** a) V + N g) Adj + N
 b) V + N h) V + N
 c) V + N i) N + N
 d) V + N j) N + Adj
 e) V + N k) N + Adj
 f) N + N l) N + Adj

- 16** a) guardabosc g) llançafomes
 b) escurabutxaques h) caçapapallones
 c) escuradents i) obrellaunes
 d) espanta-sogres j) trencaous
 e) muntacàrregues k) parabrisa
 f) gratacel l) picaporta

- 17** a) andorrà, andorrana
 b) valencià, valenciana
 c) manresà, manresana
 d) cerverí, cerverina
 e) alacantí, alacantina
 f) barceloní, barcelonina
 g) eivissenc, eivissenca
 h) terrassenc, terrassenca
 i) maonès, maonesa
 j) ripollès, ripollesa
 k) alemany, alemanya
 l) àrab, àrab
 m) escandinau, escandinava
 n) indi, índia
 o) grec, grega
 p) suís, suïssa
 q) turc, turca
 r) rus, russa
 s) suec, sueca
 t) mongol, mongola

- 18** a) finestra d) palla g) raça
 b) força e) pedra h) cella
 c) mandra f) cuina i) rata

EXPRESSIONS ORALS I ESCRITES

19 Resposta oberta.

20 Resposta oberta.

TERCER TRIMESTRE

ORTOGRAFIA

1 Em pensava que així que arribaria m'hauria de posar a rentar els plats. Si se'm queda, a l'estiu li posaré bé el jardí, i a la paret de l'acabament, perquè no es vegi tan pelada, hi plantaré campanetes i una carabassera. ¿Li agrada, a vostè, menjar una bona sopa de carabassa? A mi sí, però em fa singlot... ¿Que quina vida feia al poble? Sí miri, era bastant pesat. Cuidar-me de la casa i les gallines i ajudar a pujar els meus set germanets... I quan van estar pujats, la mama em va dir que valdria més que anés a servir, que potser m'espavillaria una mica i podria enviar-li algun cèntim...

2

N	B	R	I	S	A	O	A	S	I
E	L	E	C	S	O	R	E	Z	L
B	Z	A	O	E	D	U	N	A	O
O	F	N	G	N	S	E	C	U	S
L	U	F	E	S	O	M	I	A	S
A	S	C	N	C	C	A	A	S	U
Ç	E	O	E	I	I	V	M	A	M
P	L	L	E	N	Ç	O	L	R	E
A	L	Z	T	A	S	S	A	B	A
C	B	E	N	Z	I	N	A	O	Z

- So sord: llençol, tassa, mussol, cel, cendra, ocell, enciam, negoci, soci, capçal, (neci).
- So sonor: benzina, colze, nosa, brasa, fusell, oasi, brisa, fesomia, enze, zero.

3 argent	fletxa	queixa
clàxon	mareig	torneig
eixida	pagesia	examen
ferotge	projecció	brotxa
llotja	taxa	deixalla
naufraji	dejuni	esponja
privilegi	assaig	granja
safareig	conserge	mongeta
bruixa	escletxa	passatge
argila	galàxia	rajola
clenxa	mitjó	torxa
elogi	panxa	xarampió

- 4** • Tutejar: jo tutejo, tu tuteges, ell o ella tuteja, nosaltres tutegem, vosaltres tutegeu, ells o elles tutegen.
- Fugir: jo fujo, tu fuges, ell o ella fuig, nosaltres fugim, vosaltres fugiu, ells o elles fugen.
- Consumir: jo consumeixo, tu consumeixes, ell o ella consumeix, nosaltres consumim, vosaltres consumeixeu, ells o elles consumeixen.

5 Resposta model:

- embolic, tombarella, imbècil.
- compromís, impressió, sempre.
- immediat, Immaculada, immensitat.
- sanfaina, amfiteatre, simfonia.
- invitació, convidat, recanvi.

6 Resposta model:

a) ampul·lós	f) coral·lí	k) lul·lià
b) axil·la	g) cristal·lí	l) maxil·lar
c) cancel·lar	h) fal·lible	m) metàl·lic
d) capil·lar	i) flagel·lar	n) mol·lície
e) cerebel·lós	j) gal·linaci	o) pel·lícula

MORFOSINTAXI

7 I. Informeu-vos del risc d'inundacions.

- Escolteu la ràdio per **rebre** informació.
- Estigueu al cas de les informacions meteorològiques i de l'estat de les carreteres.
- Informeu-vos al 012.

II. Si heu de viatjar en cotxe, preneu precaucions.

- Reviseu l'estat general del cotxe i especialment els pneumàtics.
- Porteu llanterna, roba d'abric, una farmaciola i mapes de carreteres.

III. Si aneu amb cotxe i us **sorprèn** una precipitació important, **sigueu** prudents.

- No us **atureu** ni **estacioneu** el vehicle a prop de rieres o torrents. **Circuleu** preferentment per les rutes principals i les autopistes, **moderant** la velocitat.
- No **travesseu** un riu, una riera o una zona inundada ni a peu ni amb cotxe.
- Si **teniu** problemes de visibilitat, **atureu** el cotxe i **senyalitzeu** la vostra situació.

IV. **Protegiu-vos** i **ajudeu** els més febles.

- **Dirigiu-vos** als punts més alts de la zona, i **ajudeu** els infants i la gent gran a **allunyar-se** de les zones perilloses.
- No us **quedeu observant** en punts pròxims a lleres, ponts o viaductes.
- **Eviteu desplaçar-vos** per les zones on **circuli** l'aigua.

- 8** a) Disset punts de control de velocitat han estat instal·lats pels mossos d'esquadra.
- b) Les obres del nou centre escolar han estat adjudicades per l'ajuntament.
- c) Les tropes guerrilleres han interceptat un miler de camions a la frontera.
- d) Els atletes han recorregut els quaranta quilòmetres en un temps rècord.
- e) Milers de cartes dels seus conciutadans han estat rebudes per la candidata a l'alcaldia.
- f) L'anunci de sortida del vol A-764 ha estat esperat pacientment pels passatgers.
- g) L'agent 007 ha multat el meu cotxe.

- 9** • Manera: ahora, almenys, millor, serenament.
- Lloc: enfora, pertot, enlaire, enlloc.
- Quantitat: gairebé, bastant, només, prou, menys.
- Temps: llavors, mentrestant, tothora, encara.
- Negació, afirmació, dubte: tampoc, potser, prou, sí.

- 10** a) Els britànics demanen que el president dimiteixi **de seguida**
- b) Els preus van cada vegada **pitjor**
- c) **Gairebé** un milió de manifestants clamen per la pau
- d) El comboi d'ajuda humanitària ha sortit **de matinada**
- e) Deu creuers han quedat **a fora**
- f) Govern i oposició han reaccionat **ahora**

- 11 a)** En la vida, les arts serveixen; la saviesa comanda. (Sèneca)
- b)** La saviesa no s'adquireix **amb** l'edat, **sinó amb** la intel·ligència. (Plaute)
- c)** No és pobre qui té poc, **sinó** qui desitja més **que** no té. (Sèneca)
- d)** Esborra sovint, **si** vols escriure coses dignes **de** tornar a ser llegendes. (Horaci)
- e)** Barallar-se **amb** un igual és perillós; **amb** un superior, insensat; **amb** un inferior, lleig. (Sèneca)
- f)** Aprèn **a** escoltar, **si** no saps parlar. (Bombo-niencis)
- g)** Cal reflexionar moltes vegades, decidir una **de** sola. (P. Sirus)

12 Les preposicions estan subratllades, i les conjuncions, en negreta: «Un senyal inequívoc de civilització el constitueixen les bones maneres. Són formes que hem establert per exterioritzar **o** reconduir les nostres emocions **i** els nostres sentiments. **O** per reprimir-los quan semblava dolent **o** lleig manifestar-los. **A causa d'**aquestes formes **o** modals, l'ésser humà no sempre és espontani en mostrar alegria, tristesa, dolor, admiració, odi, respecte. Aprèn a controlar les seves emocions; **fins i tot** aprèn a no tenir-les. La bona educació és la forma externa de tractar bé els altres, amb delicadesa, d'una manera amable **i** simpàtica.»

LÈXIC

13

COMARCA	CAPITAL	GENTILICI
Alt Camp	Valls	vallenc, vallenca
Alt Empordà	Figueres	figuerenc, figuerenca
Alta Ribagorça	el Pont de Suert	pontarrí, pontarrina
Bages	Manresa	manresà, manresana
Baix Camp	Reus	reusenc, reusenca
Baix Ebre	Tortosa	tortosí, tortosina
Baix Penedès	el Vendrell	vendrellenc, vendrellenca
Berguedà	Berga	berguedà, berguedana
Cerdanya	Puigcerdà	puigcerdanenc, puigcerdanenca
Conca de Barberà	Montblanc	montblanquí, montblanquina

COMARCA	CAPITAL	GENTILICI
Garrigues	les Borges Blanques	borgenc, borgenca
Noguera	Balaguer	balaguerí, balaguerina
Osona	Vic	vigatà, vigatana
Pallars Jussà	Tremp	trempolí, trempolina
Priorat	Falset	falsetenc, falsetenca
Segarra	Cervera	erverí, erverina
Solsonès	Solsona	solsoní, solsonina
Terra Alta	Gandesa	gandesà, gandesana
Urgell	Tàrraga	targarí, targarina
Vallès Oriental	Granollers	granollerí, granollerina

- 14 a)** alzinar conjunt: alzina
- b)** boixeda conjunt: boix
- c)** ametller arbre: ametlla
- d)** codonyer arbre: codony
- e)** fageda conjunt: faig
- f)** magraner arbre: magrana
- g)** melonar camp: meló
- h)** pollancreda conjunt: pollancre
- i)** presseguer arbre: préssec

- 15 a)** estar a l'aguait
- b)** no tenir dos dits de front
- c)** ficar-se de peus a la galleda
- d)** no ser ni carn ni peix
- e)** fer-se'n creus
- f)** perdre el fil
- g)** donar gat per llebre
- h)** no estar per brocs

- 16 a)** adverb: lentament
- b)** adjectiu: irat
- c)** substantiu: insolació
- d)** verb: viatjar
- e)** adjectiu: deliciós
- f)** adverb: exactament
- g)** verb: enganyar

- 17 a)** lladruc d'un gos
- b)** soroll que fa una cosa quan es trenca
- c)** acció de menjar
- d)** el so d'un violí, especialment mal tocat
- e)** soroll d'una explosió, d'un cop fort
- f)** expressió de fàstic
- g)** expressió per cridar algú, per interpel·lar-lo

- 18** a) bels → ovella
b) correnteigs → perdiu
c) esgüells → conill, llebre, rata
d) garrameus → guatlla
e) marrameus → gat
f) parrups → colom
g) renills → cavall, euga
h) xerrics → grill
i) brunzits → mosquit
j) esgarips → òliba, mussol
k) gardenys → truja
l) grunys → porc
m) mugits → bou, vaca

- n) raucs → granota
o) rugits → leó
p) xiulets → serp

EXPRESSIÓ ORAL

19 Resposta oberta.

EXPRESSIÓ ESCRITA

20 Resposta oberta.